

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 223/08-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. marca 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť M. B., Ľ. J. a G. K., všetci bytom S., zastúpených advokátom JUDr. J. O., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. 21 D 719/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 21 D 719/02 porušil základné právo M. B., Ľ. J. a G. K., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. M. B., Ľ. J. a G. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Trenčín povinný im vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. M. B., Ľ. J. a G. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 744,37 € (slovom sedemstoštyridsaťštyri eur a tridsaťsedem centov), ktorú je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. O., T., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 22. mája 2008 č. k. II. ÚS 223/08-8 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. B. (ďalej tiež „sťažovateľka 1“), Ľ. J. (ďalej aj „sťažovateľka 2“) a G. K. (ďalej tiež „sťažovateľka 3“ spolu aj ako „sťažovateľky“), všetci bytom S., ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. 21 D 719/02 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľky vo svojej sťažnosti uviedli najmä, že:

„... 1. My, navrhovatelia sme dedičmi po M. B. Prejednaním dedičstva po zomretom bol Okresným súdom v Trenčíne ako súdny komisár poverený notár Mgr. M. A., so sídlom v T.

2. Prvé pojednávanie bolo notárom nariadené na dňa 21. 5. 2002. Následne ďalšie pojednávania v dedičskej veci po zomretom M. B. boli nariadené v termínoch 21. 8. 2003, 8. 9. 2003, 12. 2. 2004, počas ktorých sa účastníci konania oboznámili so spisom. V priebehu zisťovania dedičstva bolo notárom Mgr. M. A. zistené, že dedičstvo je výrazne predĺžené. Následne na pojednávaní dňa 18. 5. 2005 vyhlásili dedičia prostredníctvom svojho právneho zástupcu JUDr. K., že dedičstvo odmietajú, čo vyhlásili aj za svoje deti, pričom tieto úkony boli schválené Okresným súdom v Trenčíne dňa 21. 12. 2006 a 2. 11. 2006. Nakoľko samotné dedičské konanie prebiehalo podľa názoru dedičov neúmerne dlho zaslal splnomocnený právny zástupca dedičov list, v ktorom žiada Okresný súd o odňatie veci notárovi Mgr. M. A. z dôvodu prieťahov v konaní dňa 28. 3. 2007. Nakoľko v predmetnej veci nebol urobený žiaden úkon zaslala dňa 7. 6. 2007 dedička Ľ. J. list

Okresnému súdu v Trenčíne, v ktorom ho opätovne žiadala o odňatie veci notárovi Mgr. M. A.

Z vyššie uvedených skutočností vidno, že konanie súdu bolo a je zdĺhavé a neefektívne a ne hospodárne. Mám za to, že predmetná vec nie je natoľko zložitá, aby ju súd nemohol ukončiť v podstatne kratšej lehote pričom však od úmrtia poručiteľa uplynulo už viac ako 5 rokov a navrhovatelia nemajú ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti právoplatné rozhodnutie súdu, resp. osvedčenie notára. Pričom však jediným dôvodom je liknavé, ne hospodárne konanie súdu.

My navrhovatelia sme počas tohto 5 ročného obdobia v obrovskej právnej neistote z dôvodov, že postup súdu je neúmerne zdĺhavý, do dnešného dňa nie je vyporiadané bezpodielové spoluvlastníctvo zomretého M. B. a M. B. Z toho titulu nie je možné nakladať s nehnuteľnosťami a to najmä rodinným domom, ktorý v priebehu 5 rokov chátra z toho dôvodu, že vlastnícke vzťahy k nemu nie sú vyporiadané. ...

Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam žiadame preto, aby Ústavný súd Slovenskej republiky túto našu sťažnosť prijal, vyhovel jej a rozhodol, že Okresný súd Trenčín porušil naše právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Žiadame tiež, aby Ústavný súd Slovenskej republiky prikázal Okresný súd Trenčín aby v uvedenej veci konal.

Ďalej žiadame, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v zmysle ustanovení čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky priznal nám ako sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie. Nakoľko naša právna neistota v uvedenej veci pretrváva už viac ako desať rokov, považujeme za takéto primerané finančné zadosťučinenie čiastku vo výške 200 000,- Sk pre každého zo sťažovateľov, ktorú žiadame priznať. ...

Po začatí konania navrhujeme, aby Ústavný súd po zistení stavu veci vydal rozhodnutie v ktorom určí, že Okresný súd Trenčín porušil právo sťažovateľov na prerokovanie jeho veci č. 21 D 719/2002 bez zbytočných prieťahov, ktoré právo je zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a Okresnému súdu Trenčín prikazuje aby bola vec č. 21 D 719/2002 čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sťažovateľom každému priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume po 200 000.-Sk, ktoré im je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť do 2 mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.

Okresnému súdu Trenčín sa ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľov na účet jeho právneho zástupcu..., a to do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jej predsedníčkou JUDr. M. J., listom zo 4. júla 2008 sp. zn. Spr. 749/08 a právny zástupca sťažovateľiek stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu zo 6. augusta 2008.

2.1 Predsedníčka okresného súdu uviedla chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodala tieto relevantné skutočnosti:

„... Z prehľadu o jednotlivých úkonov súdneho komisára a poskytovania súčinnosti dedičmi, keď títo riadne a včas nepredložili požadované doklady a nezúčastňovali sa pojednávani, je nutné konštatovať, že na prieťahoch sa v podstatnej miere podieľali aj účastníci.

Zároveň si dovoľujem dať na vedomie, že netrvám na tom, aby sa o prijatej sťažnosti konalo ústne pojednávanie.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľiek v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedníčky okresného súdu zaujal takéto relevantné stanovisko:

«... oznamujem, že netrvám na tom aby vo veci vedenej pod vyššie uvedenou spisovou značkou bolo nariadené pojednávanie.

Zároveň ... k vyjadreniu Okresného súdu v Trenčíne považujem za potrebné uviesť nasledovné:

... Okresný súd vo svojom vyjadrení, pre nás nepochopiteľne, uvádza, že dôvodom zdĺhavého konania je ospravedlňovanie nášho právneho zástupcu v dedičskom konaní a že v podstatnej miere sa na zdĺhavom konaní podieľame my, sťažovateľky. Pričom keď sa vezme do úvahy počet ospravedlnení z pojednávania nášho právneho zástupcu v dedičskom konaní k dĺžke celého dedičského konania, k dnešnému dňu už viac ako 6 rokov!, vyznieva argument Okresného súdu absolútne ... irelevantne.

Považujeme za potrebné uviesť najmä v súvislosti s konaním notára, ktorý prejednával dedičstvo v dedičskom konaní, že dedičské konanie, ktoré je osobitne upravené

v § 175a a nasl. Občianskeho súdneho poriadku patrí medzi nesporné konania. Jednou z hlavných charakteristík nesporného konania je uplatňovanie tzv. „vyšetrovacej zásady“, ktorá je vyjadrená najmä v § 120 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. ...

Vyššie uvedená zásada teda predpokladá iniciatívnosť zo strany konajúceho orgánu v našom prípade konajúceho notára, ktorý by nemal čakať na návrhy a dôkazy účastníkov dedičského konania, ale sám iniciatívne by mal vykonávať činnosť smerujúcu k zisteniu skutkového stavu, t. j. dedičstva, dedičov, aktív, pasív atď.

Vyšetrovacía zásada je podľa nás napríklad vyjadrená i v § 175m Občianskeho súdneho konania, prvá veta, kde je uvedené:

„Súd zistí poručiteľov majetok a jeho dlhy a vykoná súpis aktív a pasív.“

ako i v § 175o, ods. 1 OSP, kde je uvedené:

„Na podklade zistenia podľa § 175m určí súd všeobecnú cenu majetku, výšku dlhov a čistú hodnotu dedičstva, prípadne výšku jeho predĺženia v čase smrti poručiteľa.“

My sťažovateľky sa však domnievame, že Mgr. A. ako konajúci notár, ktorého úkony ako povereného notára sú úkonmi súdu sa absolútne nedržal vyššie uvedenej vyšetrovacej zásady, konal absolútne neiniciatívne pomaly ako i v rozpore s zásadou prejednávania veci bez zbytočných prieťahov, prípadne i v rozpore s § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a to najmä pokiaľ šlo o zisťovanie majetku, bankových účtov, vysporiadanie BSM, komunikáciu s dedičmi a podobne.

Prvé pojednávanie, na ktoré bola predvolaná ako dedička iba M. B. sa uskutočnilo dňa 21. 5. 2002. Tu bola spísaná zápisnica o predbežnom vyšetrení. Na tomto pojednávaní však notár absolútne neinformoval predvolanú o potrebe vykonať znalecký posudok. Následne ďalšie pojednávanie bolo vytýčené až dňa 21. 8. 2003, t. j. presne 16 mesiacov po prvom pojednávaní.

Nie je pravdou, že dňa 18. 11. 2003 M. B. oznámila, že znalecký posudok nie je hotový ako i nie je pravdou, že dňa 3. 12. 2003 oznámil právny zástupca dedičov, že nemá znalecký posudok ani údaje o vozidlách.

Pokiaľ ide o znalecký posudok prvý krát nás požiadal notár o predloženie znaleckého posudku na deň 21. 1. 2004. My sme boli s notárom na termíne vypracovania znaleckého posudku dohodnuté, znalecký posudok bol vyžiadaný dňa 19. 1. 2004, vypracovaný dňa 30. 1. 2004 a notárovi predložený dňa 2. 4. 2004.

Dňa 22. 10. 2004 sa uskutočnilo pojednávanie u notára s tým, že následne ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo až dňa 22. 4. 2005, t. j. 6 mesiacov po poslednom pojednávaní.

Na pojednávaní dňa 23. 5. 2005 a 4. 6. 2005 odmietli zákonní zástupcovia dedičstvo aj v mene maloletých dedičov avšak tieto úkony boli schválené Okresným súdom Trenčín až 2. 11. 2006 a 21. 12. 2006, t. j. až po viac ako 17 mesiacoch, resp. až po viac ako 18 mesiacoch od odmietnutia dedičstva.

Nie je vôbec pravdou, že dňa 23. 3. 2007 odmietol dedičstvo dedič v II. skupine.

V roku 2007 sme my sťažovateľky s notárom neboli absolútne v kontakte, notár bol nečinný a preto sme sa my sťažovateľky prostredníctvom nášho právneho zástupcu dňa 28. 3. 2007 sťažovali na postup konajúceho notára Mgr. A. a žiadali sme o odňatie veci z dôvodu, že spôsobuje prieťahy v konaní. Avšak ani po takmer troch mesiacoch sa nám nedostalo zo strany Okresného súdu v Trenčíne odpovede. ...

Až dňa 10. 9. 2007 bol spis odňatý Mgr. A. z dôvodu nečinnosti notára. Túto skutočnosť uvádza i Okresný súd vo svojom vyjadrení, čím sám podľa nás priznáva závažné prieťahy v dedičskom konaní, ktoré hneď následne nepochopiteľne odôvodňuje ospravedlňovaním nášho právneho zástupcu v dedičskom konaní. Tu je potrebné podotknúť, že úkony súdom povereného notára pri konaní o dedičstve sa považujú za úkony súdu, t. j. Okresného súdu v Trenčíne.

Podľa nás sťažovateľiek je nečinnosť povereného notára Mgr. A. v roku 2007 ako i v predošlých rokoch ako i Okresného súdu pri reakcii na naše sťažnosti o odňatie veci Mgr. A. ako i pri schvaľovaní právnych úkonov výrazom arogancie a absolútneho odvrátenia sa od základných princípov a zásad uplatňovaných v súdnom konaní akými sú o. i. i prejednanie veci bez zbytočných prieťahov.

Mgr. A. nedokázal počas 5 rokov vôbec vysporiadať BSM, ustáliť výšku aktív a pasív dedičstva, pričom ide o podstatné okolnosti v dedičskom konaní. ...

Domnievame sa, že jedným z hlavných účelov práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty. My sťažovateľky sme však počas celých 6 rokov, v rámci ktorých prebieha dedičské konanie v obrovskej právnej neistote.

Sme presvedčené, že prejednávaná dedičská vec nebola natoľko zložitá aby nemohla byť prejednaná a ukončená oveľa skôr, zároveň sme presvedčené že v podstatnej a

rozhodujúcej miere zapríčinil neprimerané dlhé trvanie dedičského konania konajúci notár Mgr. A. ako i Okresný súd v Trenčíne svojou nečinnosťou a porušovaním zásady prejednávania veci bez zbytočných prietáhov.»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 21 D 719/02:

Dňa 29. apríla 2002 okresný súd poveril notára Mgr. M. A. ako súdneho komisára (ďalej aj „notár“) na prerokovanie dedičstva po poručiťovi M. B.

Dňa 6. mája 2002 správca konkurznej podstaty, D., š. p. v likvidácii, B., a F., a. s., Ž., prihlásili svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 16. mája 2002 bol určený termín predbežného preskúmania na 21. máj 2002.

Dňa 21. mája 2002 sa uskutočnilo predbežné preskúmanie.

Dňa 27. mája 2002 prihlásili svoju pohľadávku do dedičstva V. p. a M. P.

Dňa 6. júna 2002 Okresný úrad práce T. prihlásil svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 12. júna 2002 sťažovateľka 1 a sťažovateľka 2 splnomocnili na zastupovanie v dedičskom konaní advokáta JUDr. J. K.

Dňa 13. júna 2002 do dedičstva prihlásil svoju pohľadávku D. T.

Dňa 17. júna 2002 konajúci notár požiadal Správu katastra T. (ďalej aj „správa katastra“), aby zaslal vlastnícke doklady na rodinný dom č. 379 v S.

Dňa 20. júna 2002 do dedičstva prihlásil svoju pohľadávku N.

Dňa 25. júna 2002 V., spol. s r. o., prihlásila svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 8. júla 2002 notár opakovane požiadal správu katastra, aby boli zaslané vlastnícke doklady na rodinný dom č. 379 v S.

Dňa 9. júla 2002 P., prihlásil svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 30. júla 2002 B., prihlásil svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 31. júla 2002 S. p. prihlásila svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 8. augusta 2002 do dedičstva prihlásil svoju pohľadávku J.

Dňa 18. septembra 2002 správa katastra zaslala notárovi žiadané vlastnícke doklady.

Dňa 23. októbra 2002 prihlásil svoju pohľadávku do dedičstva J. K. a S., a. s.

Dňa 14. marca 2003 V., prihlásil svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 7. apríla 2003 prihlásila svoju pohľadávku do dedičstva spoločnosť I., s. r. o.

Dňa 29. mája 2003 nahliadla do spisu sťažovateľka 1 a oznámila, že znalecký posudok na ocenenie nehnuteľností dedičia zatiaľ nedali vypracovať.

Dňa 23. júna 2003 okresný súd z dôvodu podanej sťažnosti požiadal notára o predloženie predmetného spisu na vykonanie kontroly plynulosti a rýchlosti konania.

Dňa 8. júla 2003 spoločnosť P., s. r. o., prihlásila svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 28. júla 2003 prihlásila svoju pohľadávku do dedičstva L., k. s. Toho istého dňa notár predložil spis okresnému súdu.

Dňa 30. júla 2003 súd vrátil spis notárovi.

Dňa 6. augusta 2003 predsedníčka okresného súdu upozornila notára na rýchlosť a plynulosť konania.

Dňa 13. augusta 2003 notár určil termín pojednávania na 21. august 2003.

Dňa 21. augusta 2003 účastníci oznámili, že sa nemôžu dostaviť na pojednávanie z rodinných dôvodov. Notár určil ďalší termín pojednávania na 8. september 2003.

Dňa 8. septembra 2003 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom dedičia ustálili nehnuteľný majetok a oznámili, že dajú vypracovať znalecký posudok na zistenie hodnoty tohto majetku.

Dňa 18. novembra 2003 sťažovateľka 1 oznámila notárovi, že znalecký posudok ešte nie je hotový.

Dňa 2. decembra 2003 okresný súd z dôvodu podanej sťažnosti opätovne požiadal notára o predloženie spisu na vykonanie kontroly plynulosti a rýchlosti konania.

Dňa 3. decembra 2003 notár predložil spis súdu. Právny zástupca sťažovateľiek 1 a 2 oznámil, že dedičia mu zatiaľ nepredložili odhad ani doklady od motorových vozidiel, preto k veci nemôže zaujať žiadne stanovisko.

Dňa 8. decembra 2003 Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v T. prihlásilo svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 18. decembra 2003 predsedníčka okresného súdu opätovne upozornila notára na nutnosť plynulejšieho a rýchlejšieho konania.

Dňa 7. januára 2004 notár prípisom urgoval predloženie znaleckého posudku. Okresný súd z dôvodu podanej sťažnosti požiadal notára o predloženie spisu na vykonanie kontroly plynulosti a rýchlosti konania.

Dňa 14. januára 2004 notár predložil spis okresnému súdu.

Dňa 21. januára 2004 okresný súd vrátil spis notárovi.

Dňa 4. februára 2004 sťažovateľka 1 doručila notárovi znalecký posudok č. 11/2004 vypracovaný znalcom Ing. D. M. Notár určil vo veci termín pojednávania na 12. február 2004.

Dňa 12. februára 2004 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 18. február 2004.

Dňa 18. februára 2004 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie.

Dňa 25. februára 2004 prihlásil svoju pohľadávku do dedičstva J. H. a S., a. s.

Dňa 5. apríla 2004 spoločnosť T., a. s., prihlásila svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 16. apríla 2004 okresný súd z dôvodu podanej sťažnosti znovu požiadal notára o predloženie spisu na vykonanie kontroly plynulosti a rýchlosti konania.

Dňa 21. apríla 2004 notár požiadal súd o preloženie termínu na predloženie spisu, keďže vo veci bol nariadený termín pojednávania na 28. apríl 2004.

Dňa 28. apríla 2004 právny zástupca sťažovateľiek 1 a 2 oznámil notárovi, že je odcestovaný, a preto sa nemôže zúčastniť na nariadenom pojednávaní.

Dňa 19. mája 2004 notár určil termín pojednávania na 1. jún 2004.

Dňa 20. mája 2004 S. p. prihlásila ďalšiu svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 1. júna 2004 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie.

Dňa 3. júna 2004 notár určil termín pojednávania na 8. jún 2004.

Dňa 8. júna 2004 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie.

Dňa 15. júna 2004 právny zástupca sťažovateľky 1 a 2 oznámil notárovi, ktoré uplatnené pohľadávky považujú za sporné.

Dňa 28. mája 2004 okresný súd z dôvodu podanej sťažnosti požiadal notára o predloženie spisu na vykonanie kontroly plynulosti a rýchlosti konania.

Dňa 2. júla 2004 notár predložil spis okresnému súdu.

Dňa 9. júla 2004 súd vrátil spis notárovi.

Dňa 11. októbra 2004 okresný súd z dôvodu podanej sťažnosti požiadal notára o predloženie spisu na vykonanie kontroly plynulosti a rýchlosti konania.

Dňa 12. októbra 2004 notár určil termín pojednávania na 22. október 2004.

Dňa 14. októbra 2004 notár požiadal súd o preloženie termínu na predloženie spisu, keďže vo veci bol nariadený termín pojednávania na 22. október 2004.

Dňa 22. októbra 2004 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli predložené čísla podnikateľských účtov poručiťľa, ktoré si následne notár vyžiadal od V. a Č.

Dňa 29. októbra 2004 Č. odpovedala na uvedenú žiadosť notára.

Dňa 12. novembra 2004 V. tiež odpovedala na žiadosť notára.

Dňa 12. novembra 2004 okresný súd z dôvodu podanej sťažnosti požiadal notára o predloženie spisu na vykonanie kontroly plynulosti a rýchlosti konania.

Dňa 16. novembra 2004 notár predložil súdu spis.

Dňa 3. decembra 2004 súd vrátil notárovi spis.

Dňa 6. apríla 2005 okresný súd z dôvodu podanej sťažnosti požiadal notára o predloženie spisu súdu na vykonanie kontroly plynulosti a rýchlosti konania.

Dňa 13. apríla 2005 notár určil termín pojednávania na 22. apríl 2005 a žiadal súd o preloženie termínu na predloženie spisu, keďže vo veci je nariadený termín pojednávania.

Dňa 20. apríla 2005 sťažovateľka 3 splnomocnila na zastupovanie v predmetnej veci JUDr. J. K.

Dňa 22. apríla 2005 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 18. máj 2005, aby sa právny zástupca mohol písomne vyjadriť k veci.

Dňa 18. mája 2005 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľky vyhlásili, že dedičstvo odmietajú.

Dňa 20. mája 2005 notár predložil spis okresnému súdu.

Dňa 23. mája 2005 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie.

Dňa 4. júna 2005 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie. Na ostatných pojednávaniach zákonní zástupcovia odmietli dedičstvo aj v mene maloletých dedičov.

Dňa 22. februára 2006 súd vyzval notára, aby podal dva osobitné návrhy na schválenie právnych úkonov v súvislosti s maloletými.

Dňa 13. júla 2006 okresný súd z dôvodu podanej sťažnosti požiadal notára o predloženie spisu na vykonanie kontroly plynulosti a rýchlosti konania.

Dňa 18. júla 2006 notár predložil spis okresnému súdu.

Dňa 21. júla 2006 okresný súd vrátil spis notárovi s tým, že ho zároveň vyzval na odstránenie prietáhov v konaní.

Dňa 2. novembra 2006 okresný súd uznesením č. k. 3 OP 283/2006-11 schválil právny úkon rodičov, ktorým odmietli dedičstvo.

Dňa 21. decembra 2006 okresný súd uznesením č. k. 34 P 79/2006-23 schválil právny úkon rodičov, ktorým odmietli dedičstvo.

Dňa 20. februára 2007 notár určil termín pojednávania na 27. február 2007.

Dňa 23. marca 2007 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie.

Dňa 28. marca 2007 právny zástupca sťažovateľiek žiadal súd, aby vec odňal notárovi Mgr. M. A. z dôvodu, že opakovane spôsobuje prietahy v konaní.

Dňa 29. marca 2007 súd požiadal notára Mgr. M. A. o vrátenie predmetného spisu.

Dňa 11. apríla 2007 notár Mgr. M. A. vrátil okresnému súdu spis sp. zn. 21 D 719/2002.

Dňa 9. júla 2007 notár Mgr. M. A. oznámil súdu, aké úkony vykonal vo veci.

Dňa 10. septembra 2007 súd odňal vec notárovi Mgr. M. A. z dôvodu, že i napriek upozorneniam zo strany súdu bol vo veci dlhšiu dobu nečinný.

Dňa 19. septembra 2007 súd poveril na vykonanie potrebných úkonov vo veci prerokovania dedičstva notárku JUDr. L. B. (ďalej tiež „notárka“).

Dňa 9. októbra 2007 notárka určila termín pojednávania na 18. október 2007.

Dňa 18. októbra 2007 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 31. október 2007.

Dňa 29. októbra 2007 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie.

Dňa 9. novembra 2007 bola schválená dohoda dedičov o vyporiadaní BSM, bola určená všeobecná cena dedičstva a výška predĺženia.

Dňa 14. januára 2008 bol určený termín pojednávania na 28. január 2008.

Dňa 28. januára 2008 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu zadováženia podkladov zo správy katastra.

Dňa 21. februára 2008 bolo vo veci vydané uznesenie č. k. 21 D 719/02-356.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. 21 D 719/02 došlo k porušovaniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej činnosti judikoval, že úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi možno spôsobiť zbytočné priet'ahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd (III. ÚS 47/00).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného dedičského konania nebola závislá od zložitosti veci. Napokon ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázala na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri posudzovaní správania sťažovateľiek v napadnutej veci ústavný súd konštatuje, že na ich ťarchu treba pripísať skutočnosť, že v začiatočnom štádiu dedičského konania neboli vždy súčinnosťné so súdnym komisárom, čomu nasvedčuje napr. skutočnosť, že sťažovateľka 1 sa najneskôr 29. mája 2003 dozvedela, že dedičia by mali dať vo veci vypracovať znalecký posudok na ocenenie nehnuteľností, pričom k odovzdaniu tohto posudku notárovi došlo až 4. februára 2004. No vzhľadom na to, že na pasivitu dedičiek súdny komisár reagoval zrejme oneskorene a medzičasom aj boli vo veci vykonané rôzne iné úkony (napr. pojednávania), nemožno celkové správanie sťažovateľiek kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné priet'ahy (m. m. I. ÚS 31/01). Okresný súd namietal aj pasivitu právnych zástupcov sťažovateľiek na niektorých pojednávaniach, napr. 1. júna 2004, keď muselo byť pojednávanie odročené, pretože sa jeden z právnych zástupcov nezúčastnil pojednávania a druhý požiadal notára, aby sa k veci mohol vyjadriť v lehote 15 dní, čo aj urobil 14. júna 2004, a preto významné zbytočné priet'ahy zapríčinené účastníkmi konania ani v daných súvislostiach nemožno konštatovať.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že súdny komisár bol v danej veci bez akýchkoľvek dôvodov opakovane nečinný v období od 18. septembra 2002 do 13. augusta 2003 (jedenásť mesiacov), od 15. júna 2004 do 12. októbra 2004 (štyri mesiace), od 12. novembra 2004 do 13. apríla 2005 (päť mesiacov), od 4. júna 2005 do 21. júla 2006 (trinásť mesiacov) a od 23. marca 2007 do 9. októbra 2007 (šesť mesiacov). Súdny komisár okresného súdu teda počas najmenej tridsaťdeväť mesiacov vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľky počas napadnutého dedičského konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupov súdneho komisára. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (pozri napr. I. ÚS 119/03). I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu, nemôže sa však stať, že súdnemu komisárovi - notárovi sa odníme vec až po desiatich upozorneniach na konanie bez zbytočných priet'ahov tak, ako to bolo v danom prípade. Vyšlo pritom najavo, že odňatie veci súdnemu komisárovi sa v napadnutom konaní ukázalo byť účinným prostriedkom nápravy, keďže novoustanovená notárka ukončila dovtedy päť rokov a päť mesiacov trvajúce dedičské (aj keď už „rozpojednávané“) konanie za päť mesiacov.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľiek na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 21. februára 2008 bolo v predmetnej veci vydané uznesenie č. k. 21 D 719/02-356, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľky požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie každej v sume po 200 000 Sk, teda 6 638,78 € „nakoľko naša právna neistota v uvedenej veci pretrváva už viac ... rokov“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľky. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľkám aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľiek v napadnutej veci považuje za primerané každej sťažovateľke v sume po 2 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľkám vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 25. septembra 2007, spísanie sťažnosti podanej ústavnému súdu z 25. septembra 2007 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 6. augusta 2008). Za dva úkony vykonané v roku 2007 patrí odmena v sume dvakrát po 98,59 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2008 prislúcha odmena v sume 105,42 €, preto trovy právneho zastúpenia pre jednu sťažovateľku predstavujú sumu

302,60 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 242,08 € v prípade jednej sťažovateľky. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (2 x 5,91 € v roku 2007 a 1 x 6,31 € v roku 2008) v prípade troch sťažovateľiek tvorí náhrada trov právnej služby advokátom celkove sumu 744,37 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľiek rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2009